

ISSN 2959-1953

ISSN 2959-1961

<https://osvita.eeipsy.org>

<https://doi.org/10.38014/osvita.2022.90.24>

ЛОКШИН В.С.,

доктор педагогічних наук,
викладач вищої категорії,
кафедра (науково-методична комісія)
психолого-педагогічних дисциплін,
Київський професійно-педагогічний
коледж імені Антона Макаренка,
м. Київ, Україна

РОЛЬ КРЕАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЛОКШИН В.С. Роль креативної складової в процесі формування професійної компетентності менеджерів соціокультурної діяльності. До характерних рис професійної культури і компетентності фахівців у будь-якій професійній області належать: особиста ініціатива, інноваційні навички й уміння, креативне мислення, вміння ефективно спілкуватися. Досліджується роль саме креативної складової у процесі формування професійної компетентності фахівця-управлінця соціокультурної сфери. Поліфункціональність і багатоаспектність соціально-культурної діяльності визначають особливу потребу цієї сфери у фахівцях з інноваційною спрямованістю, тож мають враховуватись при організації освітнього процесу. У свою чергу, вищий освітній заклад, як суб'єкт педагогічної системи суспільства, може внести свій внесок в ефективну соціалізацію студентів через організацію педагогічного процесу (в рамках навчальної та поза-навчальної роботи), орієнтованого на формування інноваційно спрямованої особистості, яка може бути конкурентоздатною і успішною в сучасних умовах.

Ключові слова: професійна культура, компетентність, творча активність і творчі потреби студентів, інноваційна спрямованість.

LOKSHYN V.S. The role of the creative component in the process of forming the professional competence of managers of socio-cultural activities. Characteristic features of professional culture and competence of specialists in any professional field include: personal initiative, innovative skills and abilities, creative thinking, ability to communicate effectively. The role of the creative component in the process of forming the professional competence of

a specialist manager of the socio-cultural sphere is investigated. The multi-functionality and multifacetedness of socio-cultural activities determine the special need of this field for specialists with an innovative orientation, so they must be taken into account when organizing the educational process. In turn, a higher educational institution, as a subject of the pedagogical system of society, can contribute to the effective socialization of students through the organization of the pedagogical process (in the framework of educational and extracurricular work) focused on the formation of an innovatively oriented personality, which can be competitive and successful in modern conditions.

Keywords: professional culture, competence, creative activity of students, innovation orientation.

Творчість як вид діяльності та наукова категорія (філософська, психологічна, культурологічна) докладно розглядається в науковій літературі, проте роль творчості в підготовці кадрів фахівців середньої та вищої ланки ще недостатньо вивчена. Вищій школі як суб'єкту педагогічної системи суспільства необхідно на основі державних стандартів постійно удосконалювати педагогічний процес, орієнтуючись на вимоги сьогодення, щоб вписатися в нову модель соціалізації особистості як необхідної умови розвитку суспільства.

Новою метою соціалізації є виховання конкурентоспроможної особистості, цим і визначається пріоритет особистісного розвитку. «Існує необхідність формування нового, адекватного перехідному стану суспільства типу особистості - особистості, підготовленої до самостійного орієнтування в постійно виникаючих ситуаціях життєвої невизначеності» (Розин В. М.). Тобто особи з інноваційним мисленням та інноваційним поведінкою.

До характерних рис професійної культури і компетентності фахівців у будь-якій професійній області належать: особиста ініціатива, інноваційні навички й уміння, креативне мислення, вміння ефективно спілкуватися та ін.

На думку вчених, очевидний дефіцит фахівців, які мають організаторські якості, здатними створювати інноваційний простір, творчою активністю, ініціативністю. Одним з найбільш ефективних шляхів формування настільки значущих в сучасних умовах особистісних якостей фахівців є використання елементів творчості (діяльності щодо створення чогось нового, раніше не була) в педагогічному просторі вузу. Необхідно формування та стимулювання творчої активності та творчих потреб, а також надання можливостей реалізації творчого потенціалу студентів у навчальному процесі та позанавчальної діяльності. Творча активність і творча потреба - особливі форми прояву людської особистості, результатом якої є нові ідеї, винаходи, мистецькі витвори.

Ці якості дозволяють людині мати свіжий, нестандартний погляд на навколишній, його адекватне відображення і спостережне сприйняття, тонкий естетичний смак; проявляти самостійність у прийнятті рішень. Сенс творчої активності - у творчому відношенні до різного роду завдань; в потреби збагачувати своє життя та життя оточуючих; в прагненні до постійного пізнання нового у професійній сфері, у відкритті особистих схильностей і можливостей, у прагненні удосконалювати навколишнє середовище.

Таким чином, творча активність і творчі потреби лежать в основі інноваційної спрямованості особистості. Творча активність і розвинені творчі потреби студентів можуть бути тільки результатом планомірної організації педагогічного процесу, формування загальної та естетичної культури особистості у всій педагогічній системі вузу і спеціальної підготовки. Саме ці завдання стоять перед такими, наприклад, навчальними дисциплінами, як «Світова художня культура», «Історія образотворчого мистецтва», «Естетика», «Історія мистецтв» і т.д. Ці дисципліни дають можливість спілкування студентів з мистецтвом, тому що вплив мистецтвом дає поштовх до розвитку творчої активності. Необхідне створення творчої обстановки на заняттях, особливо з дисциплін загально - професійного та спеціального циклу. Для фахівців менеджерів соціально-культурної сфери це дисципліни, пов'язані з вивченням змісту і оволодінням різними методиками соціально-культурної діяльності: методикою роботи з різними категоріями населення (дітьми, підлітками, молоддю, людьми похилого віку і т.д.); методикою підготовки і проведення різних акцій (презентації, виставки, концерту, дитячого ранку, масового свята і т.д.); з вивченням журналістики, виставкового та музейної справи, з проектуванням соціально-культурних процесів і т.д. Не менш актуальні творчі підходи в організації навчального процесу на економічних і технічних спеціальностях вузів.

Крім того, вихованню творчої активності особистості студента і, в кінцевому рахунку, його інноваційної спрямованості як необхідної професійної якості, сприяють постійне залучення, стимулювання і всевітнє заохочення різних видів творчості у позанавчальний час. Практично всі види творчості дають можливість студентам реалізовувати себе, одержувати і вдосконалювати навички самостійної інноваційної діяльності в стінах рідного вузу. В інституті мистецтва і культури, виходячи із специфіки студентського контингенту (в основному, гуманітарії), найчастіше студенти цікавляться науковим, художнім і соціальним творчістю.

Наукова творчість збагачує студента новими, більш глибокими знаннями; умінням знайти, інтерпретувати і за призначенням використовувати інформацію, дає можливість реалізувати себе в галузі створення нового знання.

Художня творчість дає можливість стикатися з тим або іншим видом мистецтва, безмежні можливості самореалізації і самоствердження. Соціальне ж творчість в основному спрямовано на вдосконалення соціуму (соціально-культурну анімацію, забезпечення соціальної взаємодії, толерантності і т.д.).

Всі види творчої діяльності припускають свободу і самостійність мислення і волевиявлення, що надзвичайно важливо для формування інноваційної спрямованості особистості студентів. Таким чином, формуючи творчу активність і задовольняючи творчі потреби студентів, вуз підвищує якість підготовки фахівців, забезпечує їх конкурентоспроможність і ефективно включення в громадський виробничий процес. Адже «... інновація - основне джерело продуктивності, знання та інформація суть головні матеріали нового виробничого процесу, а освіта є ключове якість праці ...» (М. Кастельс).

Основні положення наших теоретичних установок були впроваджені, перевірені і уточнено під час практичної навчальної та позанавчальної роботи зі студентами спеціальності «Соціально-культурна діяльність», спеціалізації «Організація і технології СКД», кваліфікації «Менеджер соціально-культурної діяльності».

Поліфункціональність і багатоаспектність соціально-культурної діяльності визначає особливу потребу цієї сфери у фахівцях з інноваційною спрямованістю (Ісаєнко В. П.). Так, що професійно-орієнтовані дисципліни передбачають обов'язкові практичні групові та індивідуальні заняття, виконання яких вимагає творчого підходу. «Ярмарок соціально-культурних проєктів»; «; випуск газет «Менеджер-театрал», «Менеджер культури»; розробка і проведення культурно-виховних акцій; ділові ігри; сценічна постановка обряду; зустрічі з фахівцями соціально-культурної сфери в столиці України Кеві; експериментально-творчі лабораторії спільно з неприбутковими фондами та громадськими організаціями що орієнтовані на розвиток культури і мистецтв прес-конференції - ось далеко не повний перелік прикладів створення креативного середовища в навчальному процесі.

Навчальна практика студентів 2-го курсу повністю присвячена організації та методиці культурно-дозвільної діяльності. Під час практики студенти самостійно генерують ідеї культурно-дозвільних акцій, розробляють сценарій, здійснюють його постановку, основними партнерами і діючими особами сценічного дійства, а також здійснюють всю адміністративно-господарську діяльність з підготовки та проведення акції. У рамках організаційно-методичної практики були проведені такі заходи, як конкурс краси «Міс - компетенція «; „Міс – професіоналізм „Міс –інтуїція ” церемонія вручення премії «Compte il faut» (яскрава форма морального заохочення студентів і педагогів за успіхи і творчий підхід до навчання, а також за активну участь у позанавчально-

му житті вна.

Критеріями складовими професійної компетентності майбутніх фахівців є результати державних кваліфікаційних іспитів та дипломні проекти, які, від вибору актуальних, соціально-значущих тем до розробки шляхів вирішення проблем і впровадження, повністю є інноваційними розробками студентів-випускників.

Творча ініціатива студентів завжди знаходить відгук у педагогічного колективу кафедри соціально-культурної діяльності. За підтримки кафедри студенти організують своє дозвілля, підтримують традиції спеціальності («Посвячення в студенти»), займаються творчістю в області громадських ініціатив та інформаційних технологій!, участь у конкурсах соціально значущих проєктів) і т.д.

Отже, можна зробити наступні *висновки*:

1. У сучасній соціокультурній ситуації інноваційна спрямованість фахівця з управління в соціокультурній сфері є необхідна складова професійно-особистісних якостей – якість і характерна риса його компетентності.
2. В основі інноваційної спрямованості особистості лежать творчі потреби і творча активність, формування яких є не спонтанний, а цілеспрямований процес.
3. Вищий освітній заклад, як суб'єкт педагогічної системи суспільства, може внести свій внесок в ефективну соціалізацію студентів через організацію педагогічного процесу (в рамках навчальної та поза-навчальної роботи), орієнтованого на формування інноваційно спрямованої особистості, яка може бути конкурентоздатною і успішною в сучасних умовах.
4. Цілеспрямовано формувати творчі потреби і творчу активність студентів можна через вплив мистецтвом і створення творчої обстановки під час навчального процесу і надання можливості творчої реалізації студентів у поза-навчальний час.

Список використаних джерел:

1. Локшин В.С. Формування професійної компетентності менеджерів в соціокультурній сфері в контексті модернізації вищої освіти : монографія / В.С. Локшин. – Рівне: ТзОВФірма"Овід", 2013. – 296 с.
2. Локшин В.С. Управління та розвиток персоналу(основні поняття) / Розвиток системи навчання на робочому місці. / Локшин В.С.- К: [Enmporian Profiles] / 2011.-72с.

3. Локшин В.С. Методологические основы формирования профессиональной компетентности менеджеров социокультурной деятельности В.С. Локшин// Прага: Vedecko vydavatel'ske centrum „Sociosfera-CZ”2013.- Ч.1.- С.122-127.
4. Локшин В.С. Формирование компетентностной модели системы профессиональной подготовки менеджеров социокультурной сферы в контексте модернизации высшего образования В.С. Локшин // Прага: Vedecko vydavatel'ske centrum „Sociosfera-CZ-№4”2013.-С.125-131.Прага: Vedecko vydavatel'ske centrum «Sociosfera-CZ»2013
5. Локшин В.С. Професійна компетентність менеджерів соціокультурної сфери в контексті феноменологічних складових понятійного апарату/ В.С. Локшин // Молодь і ринок. – 2011. – № 1(72). – С.59–66.
6. Педагогіка вищої школи / В. П. Андрущенко, І. Д. Бех [та ін.]; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенка, В. І. Лугового – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 256 с.
7. Психолого-педагогічне проектування особистісно орієнтованих технологій навчання і виховання у вищих навчальних закладах: [монографія / за заг. ред. В. П. Андрущенка, В.І. Лугового]. – К.: „Педагогічна думка”, 2008. – 253 с.
8. Український педагогічний словник [уклад. С.У. Гончаренко]. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
9. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированой парадигмы образования / А. В. Хуторской // Нар. образование.– 2003. – №2.– С. 18-24.

Transliteration of References:

1. Lokshyn V.S (2013). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti menedzheriv ye sotsiokulturnoi sfery v konteksti modernizatsii vyshchoi osvity : monohrafiia / V.S. Lokshyn. Rivne: TzOVFirma”Ovid “. 296 s.
2. Lokshyn V.S. (2011). Upravlinnia ta rozvytok personalu(osnovni poniattia) / Rozvytok systemy navchannia na robochomu misti. / Lokshyn V.S.- K: [Enmpopian Profiles]. 72 s.
3. Lokshyn V.S. (2013). Metodolohycheskye osnovy formyrovanyia professyonalnoi kompetentnosti menedzherov sotsyokulturnoi deiatelnosti V.S. Lokshyn// Praha: Vedecko vydavatel'ske centrum „Sociosfera-CZ2013. Ch.1. C.122-127.
4. Lokshyn V.S. (2013). Formyrovanye kompetentnostnoi modely systemy professyonalnoi podhotovky menedzherov sotsyokulturnoi sfery v kontekste modernyzatsyy vysshheho obrazovanyia V.S. Lokshyn // Praha: Vedecko vydavatel'ske centrum „Sociosfera-CZ-№4. C.125-131. Praha: Vedecko vydavatel'ske centrum «Sociosfera-CZ».

5. Lokshyn V.S. (2011). Profesiina kompetentnist menedzheriv sotsiokulturnoi sfery v konteksti fenomenolohichnykh skladovykh poniatiinoho aparatu/ V.S. Lokshyn // Molod i rynek. № 1(72). S. 59–66.
6. Pedahohika vyshchoi shkoly / V.P. Andrushchenko, I.D. Bekh [ta in.]; za. red. V.H. Kremenia, V.P. Andrushchenka, V.I. Luhovoho. K.: Pedahohichna dumka. 2008. 256 s.
7. Psykholoho-pedahohichne proektuvannia osobystisno oriientovanykh tekhnolohii navchannia i vykhovannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh: [monohrafiia / za zah. red. V. P. Andrushchenka, V.I. Luhovoho]. K.: „Pedahohichna dumka”, 2008. 253 s.
8. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [uklad. S.U. Honcharenko]. K.: Lybid, 1997. 376 s.
9. Khutorskoi A.V. (2003). Kliuchevye kompetentsyy kak komponent lychnostno -oryentyrovanoij paradyhmy obrazovanyja / A.V. Khutorskoi // Nar. Obrazovanye. №2. S. 18-24.

LOKSHYN V.S.

Doctor of Pedagogical Sciences, Teacher of the Highest Category, Department (scientific and methodical commission) of Psychological and Pedagogical Disciplines, Anton Makarenko Kyiv Vocational and Pedagogical College, Kyiv, Ukraine

E-mail: victor_lokshin@ukr.net

THE ROLE OF THE CREATIVE COMPONENT IN THE PROCESS OF FORMING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF MANAGERS OF SOCIO-CULTURAL ACTIVITIES*

<https://doi.org/10.38014/osvita.2022.90.23>

* публікація здійснена за рахунок спільного гранту СЄІП (Україна - Франція) та БФ «Освіта: майбутнє»